

Legislativní rámec

Právní předpisy nestanoví bližší podrobnosti týkající se podmínek vedení rozhovoru, který na žádost uchazeče nahrazuje přijímací zkoušku z českého jazyka. Je tedy na řediteli školy, jakým způsobem zajistí jeho průběh a vyhodnocení. Ze školského zákona vyplývá, že se neposuzuje znalost českého jazyka v celé šíři, ale pouze elementární znalost nezbytná pro vzdělávání v daném oboru vzdělání. Současně nesmí otázky kladené při rozhovoru přesahovat znalosti stanovené Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání (nejedná-li se o nástavbové nebo o zkrácené studium), jinými slovy, nesmí směřovat ke znalostem, které by se měl uchazeč naučit až v průběhu studia daného oboru vzdělání ve střední škole.

Cíl rozhovoru

Cílem rozhovoru tedy není pouze zjistit, jakou úroveň českého jazyka uchazeč má, ale zjistit:

- zda **má předpoklady** rozvíjet svůj studijní potenciál,
- zda **dokáže plnit své povinnosti**, tj. například zda se na rozhovor připravil,
- zda **má obecně o další studium zájem**,
- zda **má zájem studovat daný obor vzdělání**.

Příprava a průběh rozhovoru

Je vhodné, aby struktura rozhovoru byla uchazečům **známa dopředu** (i podoba jednotné zkoušky z českého jazyka je známa dopředu), doporučujeme **bližší specifikaci** v kritériích přijímacího řízení.

Doporučujeme vytvořit tzv. **potítka**, kde si uchazeč před samotným rozhovorem **čte text s porozuměním a připravuje si dopředu odpovědi na otázky**, ušetří se tak celkový **čas rozhovoru**.

Délku rozhovoru doporučujeme u jednoho uchazeče omezit na **20 minut**, z toho cca 10 minut na potítka a cca 10 minut vlastního rozhovoru.

U rozhovoru je přítomný zkoušející a minimálně jeden přísedící. Zkoušející vede rozhovor s uchazečem a přísedící zaznamenává hodnocení rozhovoru každého uchazeče do Protokolu o rozhovoru k ověření znalosti českého jazyka. Zkoušející i přísedící by se měli na hodnocení shodnout, pokud se neshodnou, rozhoduje o bodování zkoušející. Pro účely správního řízení, resp. případného podání odvolání, je vhodné stručně zaznamenávat i odpovědi (např. na volný list papíru).

Zkoušející by se měl snažit:

- ✓ mluvit **pomalou a zřetelně**,
- ✓ **přizpůsobit** se řečovým schopnostem a dovednostem uchazeče především **v tempu řeči a slovní zásobě**,
- ✓ **pomáhat** porozumění – **opakováním**, uvedením **konkrétního příkladu** apod.

Části rozhovoru

A. Ústní část na místě

1. Úvodní část – základní informace o uchazeči (nehodnotí se)
2. Obecná část – dosavadní vzdělání a zájmy uchazeče
3. Oborová část – čtení s porozuměním, krátký rozhovor na téma z textu

B. Prezentace předem připraveného projevu

- ✓ Uchazeč si připraví samostatný projev v délce cca 1 minuty na libovolné téma, které se vztahuje k oboru vzdělání, do kterého se hlásí.
- ✓ K prezentaci tématu může používat obrázky, fotografie v telefonu, krátká videa apod.
- ✓ Jako téma si může zvolit např. Lékaři bez hranic, Elon Musk a SpaceX, Oblíbený spisovatel apod.

ad A) Ústní část na místě

1. Úvodní část – základní informace o uchazeči (nehodnotí se)

- ✓ Zaměřuje se na otázky, které jsou uchazeči známé, slouží k překonání úvodní nervozity, k vzájemnému představení, k identifikaci uchazeče.
- ✓ Na základě úvodní části získají zkoušející s přísedícím/i první představu o jazykové úrovni uchazeče.
- ✓ Úvodní část není hodnocena.

Doporučené otázky k úvodní části

- Jak se jmenuješ?
- Odkud jsi?
- Kolik ti je let?
- Kdy ses narodil/a?
- Kde bydlíš?
- Jak dlouho jsi v České republice?
- Máš v České republice nějakého kamaráda/nějakou kamarádku?
- Jaký je tvůj mateřský jazyk?
- Jakým jazykem doma mluvíte?
- Jaký další jazyk umíš? / Umíš nějaký další jazyk?
- Jaký jazyk se chceš učit a proč?
- Jak dlouho studuješ češtinu?
- Mluvíš česky jen ve škole? Máš nějakého českého kamaráda/kamarádku, se kterým/se kterou mluvíš česky?
- Kde ses češtinu učil/a?
- Chodil/a jsi i na kurz mimo školu?
- Co je v češtině pro tebe těžké?

2. Obecná část – dosavadní vzdělání a zájmy uchazeče

- ✓ Mapuje studijní potenciál uchazeče.
- ✓ Zjišťuje zájmy uchazeče s akcentem na zájem o studovaný obor.

Doporučené otázky k obecné části

Sekce otázek A

- Do jaké české školy chodíš?
- Který předmět máš rád/a a proč?
- Který předmět nemáš rád/a a proč?
- Jaký je rozdíl mezi českou školou a školou ve tvé zemi? Co tě v české škole překvapilo? (např. Kolik je dětí ve třídě? Kolik dětí je ve škole? Můžeš si vybrat školu, do které budeš chodit? Kolik let má základní škola? Je v české škole předmět, který ve tvé zemi není? Je nějaký předmět, který se učí ve tvé zemi jinak? (tělocvik) Kdy jsou ve tvé zemi letní prázdniny? V kolik hodin začíná ve tvé zemi vyučování? Kolik hodin jste ve škole? Máte ve tvé zemi domácí úkoly?)

Sekce otázek B

- Co děláš ve volném čase? Co děláš o víkendu?
- Děláš nějaký sport? Maluješ? Hraješ na nějaký hudební nástroj? (na klavír, na kytaru) Máš doma nějaké zvíře? (kočku, psa, papouška) Jak se jmenuje? Natáčíš videa na Instagram nebo Tiktok? Chodíš ven? (do parku, do města) Hraješ hry na počítači? Jaké hry hraješ na počítači?

Sekce otázek C

- Proč chceš studovat na naší škole?
- Co chceš v budoucnu dělat? / Jakou profesi chceš dělat?
- Jakou profesi dělají rodiče?

Pozor! Pokud budete formulovat vlastní otázky, může se stát, že uchazeč otázce, byť jednoduché, neporozumí (například místo otázky *Odkud jsi?* se zeptáte *Odkud pocházíš?* nebo místo otázky *Víš?* se zeptáte *Je ti známo?*) a na otázku neodpoví.

3. Oborová část – čtení s porozuměním, krátký rozhovor na téma z textu

- ✓ Testuje, zda je uchazeč schopen číst texty a pracovat s texty z učebnic vztahujících se k danému oborovému odvětví.
- ✓ 5 základních oborových odvětví vyplývá z oborů vzdělání uvedených v nařízení vlády č. 211/2010 Sb., nařízení vlády o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, a to následovně:

Odvětví všeobecné: Obecná příprava (gymnázia), Obecně odborná příprava (lycea).

Odvětví ekonomické a služeb: Ekonomika a administrativa, Gastronomie, hotelnictví a turismus, Osobní a provozní služby, Obchod, Podnikání v oborech, odvětví, Speciální a interdisciplinární obory (podle svého zaměření).

Odvětví společenskovední: Filozofie a teologie, Pedagogika, učitelství a sociální péče, Právo, právní a veřejnosprávní činnost, Publicistika, knihovnictví a informatika, Speciální a interdisciplinární obory (podle svého zaměření), Teorie vojenského umění, Umění a užité umění.

Odvětví technické: Doprava a spoje, Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika, Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství, Informatické obory, Kožedělná a obuvnická výroby a zpracování plastů, Polygrafie, zpracování papíru, filmu a fotografie, Speciální a interdisciplinární obory (podle svého zaměření), Stavebnictví, geodézie a kartografie, Strojírenství a strojírenská výroba, Textilní výroba a oděvnictví, Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů.

Odvětví přírodovědecké: Ekologie a ochrana životního prostředí, Potravinářství a potravinářská chemie, Speciální a interdisciplinární obory (podle svého zaměření), Technická chemie a chemie silikátů, Tělesná výchova, tělovýchova a sport, Veterinářství a veterinární prevence, Zdravotnictví, Zemědělství a lesnictví.

- ✓ Nabízí k 5 základním oborovým odvětvím vždy 5 textů se dvěma typy otázek:
 - **první typ otázek** testuje čtení s porozuměním a zároveň schopnost psát latinkou (uchazeči odpovědi zapisují do předem připravených řádků, zkoušející má k dispozici řešení pro rychlejší vyhodnocení)
 - **druhý typ otázek** je určený ke krátkému rozhovoru, vyzývá k argumentaci, kterou by měl uchazeč v rámci této části předvést
- ✓ Škola podle svého uvážení zvolí z nabídky text, který je nejbližší danému oboru vzdělání, nebo může uchazeč losovat ze všech textů. Uchazeči se text předkládá v **černobílé** variantě, barevné odlišení slouží pouze pro potřeby zkoušejícího a přísedícího/přisedících, ukazuje řešení. Pokud škola nemá k dispozici barevnou tiskárnu, může si zkoušející nebo přísedící otevřít text na počítači, kde barevné rozlišení uvidí. Uchazeč si na potítku písemně připraví odpovědi (cca 10 min.) na první typ otázek (1–5), které zkoušející nebo přísedící zkontroluje. Následuje krátký rozhovor, který s pomocí otázek druhého typu (a, b) vyzývá k argumentaci.
- ✓ Texty k testování čtení s porozuměním podle jednotlivých oborových odvětví jsou součástí neveřejné verze materiálu (**K DISPOZICI V KNIHOVNĚ OBECNÉ IS CERTIS**). Texty včetně Protokolu o rozhovoru k ověření znalosti českého jazyka zde naleznete také ve formě Word. Ukázkový text slouží jako veřejný vzor pro uchazeče (je např. možné jej uvést v kritériích přijímacího řízení).

Koloniální mocnosti a kolonialismus

Kolonialismus je období v dějinách, kdy silné země, tzv. koloniální mocnosti, ovládaly slabší země a využívaly jejich zdroje. Mezi největší koloniální mocnosti patřila Velká Británie, Francie, Španělsko, Portugalsko a Nizozemsko. Tyto země zakládaly kolonie v Africe, Asii, Americe a Austrálii. Kolonie poskytovaly suroviny, jako je zlato, stříbro, koření nebo bavlna, zároveň byly trhem pro zboží vyrobené v Evropě.

Kolonialismus ale přinesl i mnoho problémů. Obyvatelé kolonií často ztratili svoji svobodu a museli pracovat za špatných podmínek. Kultura a tradice domorodých národů byly mnohdy potlačovány, protože koloniální mocnosti prosazovaly své vlastní hodnoty a náboženství. Místní obyvatelé se někdy bouřili, což vedlo k ozbrojeným konfliktům. Mnoho problémů, které dnes existují v některých afrických a asijských státech, má kořeny právě v období kolonialismu.

Na druhou stranu kolonialismus přinesl i změny, které měly dlouhodobý vliv. V některých koloniích byly zavedeny nové technologie, školy a zdravotnická zařízení. Nicméně tyto přínosy často sloužily více koloniálnímu mocnostem než místním obyvatelům. Koloniální období skončilo většinou ve 20. století, kdy se většina kolonií stala nezávislými státy. Tyto státy dnes řeší, jak vybudovat silnou ekonomiku a obnovit svou kulturu.

Otázky k textu. Odpověz prosím písemně.

1. Co je kolonialismus?
2. Na kterých světadílech měly koloniální mocnosti své kolonie?
3. Jaké suroviny poskytovaly kolonie koloniálním mocnostem?
4. Jaký problém přinesl podle textu kolonialismus místním obyvatelům a jaké dlouhodobé změny? (vyber 1 problém a 1 výhodu)
5. Kdy získala většina kolonií nezávislost?

Otázky ke krátkému rozhovoru na téma z textu. Můžeš využít informace z textu.

- a) Myslíš si, že zavedení škol a zdravotnických zařízení během kolonialismu mělo pro kolonie pozitivní nebo negativní přínos?
- b) Co si myslíš o tom, že velká mocnost využívá zdroje slabých států? Může to mít pro slabou zemi nějakou výhodu?

V komunikaci s uchazečem by se **zkoušející** měl snažit:

- ✓ mluvit **zřetelně a v případě koncepčně obtížnějšího sdělení i pomaleji**,
- ✓ **přizpůsobit** se řečovým schopnostem a dovednostem uchazeče především **v tempu řeči a slovní zásobě**,
- ✓ **pomáhat** porozumění – **opakováním**, uvedením **konkrétního příkladu** apod.,
- ✓ **mluvit spisovně česky**.

Hodnocení

A. Ústní část na místě

1. Úvodní část – základní informace o uchazeči

Nehodnotí se.

2. Obecná část – dosavadní vzdělání a zájmy uchazeče

Obecná část je rozdělena na 3 **sekce: A, B, C**. V sekci A nás zajímá uchazeč a jeho školní život, v sekci B jeho zájmy, v sekci C jeho motivace ke studiu daného oboru. Z každé sekce vybere zkoušející dvě otázky.

Zkoušející a přísedící dají 1 bod uchazeči, který odpověděl na otázku jasně a srozumitelně, 0 bodů, pokud tomu tak nebylo.

3. Oborová část – čtení s porozuměním, krátký rozhovor na téma z textu

Čtení s porozuměním: u čtení s porozuměním testujeme, zda se uchazeč umí orientovat v textu, který je oborově zaměřený, a najít v něm informace, odpověď na otázku. Zkoušející a přísedící hodnotí jak **obsah** = odpovědi na otázky, ale také **formu** = zda uchazeč píše latinkou, tj. nepoužívá písmena jiného grafického systému (k zápisu může uchazeč použít jak tiskací, tak psací písmo).

Odpověď, kterou zkoušející a přísedící uznají z hlediska obsahu za 1 bod, může mít podobu delší odpovědi, ve které uchazeč **vypíše z textu celou větu**, ve které odpověď na otázku je, **odpoví několikáslovně**, poskytne kompletní výčet, nebo **vybere jedno slovo či slovní spojení**, které na otázku odpovídá, výčet nemusí být komplexní. Například v ukázkovém textu uchazeč může na otázku *Na kterých světadílech měly koloniální mocnosti své kolonie?* odpovědět i celou větou: *Tyto země zakládaly kolonie v Africe, Asii, Americe a Austrálii.* nebo *V Africe, Asii, Americe a Austrálii.* nebo *V Africe.*

Za obsahově špatnou odpověď **nedostane** kandidát bod za psaní latinkou, byť by byl zápis z hlediska písma bezchybný.

Krátký rozhovor na téma z textu: v krátkém rozhovoru na téma z textu testujeme, zda uchazeč **dokáže** v daném tématu **jednoduše argumentovat**, **jednoduše** sdělit argumenty **pro nebo proti** nebo argumenty k řešení nějakého problému, vyjádřit svůj názor. Při argumentaci se **počítá s tím**, že bude **využívat slovní zásobu z textu**, pokud se bude snažit o **vlastní argumentaci**, **nemusí** být ve svém projevu **terminologicky přesný**, např. *Lidé nebyli spokojení, protestovali a bojovali s policií.* místo *Místní obyvatelé se někdy bouřili, což vedlo k ozbrojeným konfliktům.*

Zkoušející a přísedící hodnotí 2 body jednoduchou argumentaci, 1 bodem chudou argumentaci, 0 body žádnou argumentaci.

B. Prezentace předem připraveného projevu

V prezentaci hodnotíme, jak se uchazeč na prezentaci připravil, jakou motivaci má ke studiu daného oboru (prezentace by se měla vztahovat k oboru studia) a jak srozumitelně se dokáže vyjádřit.

Zkoušející a přísedící hodnotí **přípravenost** 2 body, pokud se uchazeč na prezentaci dobře připravil, 1 bodem, pokud je prezentace průměrně připravená, 0 body, pokud uchazeč na prezentaci připravený není, improvizuje na místě. Zkoušející a přísedící hodnotí **srozumitelnost** 2 body, pokud je jeho projev srozumitelný, 1 bodem, pokud je projev víceméně srozumitelný, 0 body, pokud je nesrozumitelný.

Celkový výsledek = úspěš / neúspěš

Celkový výsledek hodnocení vykonaného a zaznamenaného rozhovoru je nastaven jako souhlasné, či nesouhlasné stanovisko (**úspěš / neúspěš**) o tom, zda daný uchazeč může vzhledem k jeho znalosti českého jazyka studovat **daný obor** vzdělání. Aby uchazeč v rozhovoru **úspěš, musí získat celkem ze všech částí rozhovoru min. 15 bodů** (z max. 24 možných) a zároveň **musí získat alespoň 1 bod v každé části rozhovoru** (obecná část, čtení s porozuměním, krátký rozhovor, prezentace předem připraveného projevu).

Nevykoná-li uchazeč rozhovor úspěšně (**neúspěš**), nesplnil kritéria přijímacího řízení a řadí se do seznamu uchazečů, kteří **nesplnili kritéria** (cut-off score) přijímacího řízení (tj. mimo seznam s pořadím uchazečů) a nemůže být do daného oboru vzdělání v dané škole přijat.

Protokol o rozhovoru k ověření znalosti českého jazyka

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Obor:

Datum rozhovoru:

OBEČNÁ ČÁST

Sekce A		
Otázka 1 (např. Jaký předmět máš /nemáš rad/a a proč?)	0	1
Otázka 2 (např. Jaký je rozdíl mezi českou školou a školou ve tvé zemi?)	0	1

Sekce B		
Otázka 1 (např. Co děláš ve volném čase?)	0	1
Otázka 2 (např. Děláš nějaký sport? Hraješ na nějaký hudební nástroj? Máš doma nějaké zvíře?)	0	1

Sekce C		
Otázka 1 (např. Proč chceš studovat na naší škole?)	0	1
Otázka 2 (např. Jakou profesi chceš dělat?)	0	1

CELKEM OBEČNÁ ČÁST (max. 6 bodů)	
---	--

OBOROVÁ ČÁST: ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

	obsah		latinka	
Otázka 1	0	1	0	1
Otázka 2	0	1	0	1
Otázka 3	0	1	0	1
Otázka 4	0	1	0	1
Otázka 5	0	1	0	1

OBOROVÁ ČÁST: KRÁTKÝ ROZHovor NA TÉMA Z TEXTU

Otázka a)	0	1	2
Otázka b)	0	1	2

CELKEM OBOROVÁ ČÁST (max. 14 bodů)	
---	--

PREZENTACE PŘEDEM PŘIPRAVENÉHO PROJEVU

Připravenost	0	1	2
Srozumitelnost	0	1	2

CELKEM PREZENTACE (max. 4 body)	
--	--

CELKEM (max. 24 bodů) 14 bodů a méně = neuspěl	
---	--

VÝSLEDEK HODNOCENÍ ROZHovoru	USPĚL	NEUSPĚL
-------------------------------------	--------------	----------------

Zkoušející: (jméno a příjmení, podpis):

Přisídící: (jméno/jména a příjmení, podpis/y):

.....